

NICOLAE GOSTAR

La 23 octombrie 1978 s-a întrerupt brusc, cu totul neașteptat, firul vieții conferențiarului universitar — doctor Nicolae Gostar.

Disparația sa tocmai atunci când se afla în plină putere de creație, când începuse valorificarea majoră a îndelungatelor sale cercetări, a produs o puternică impresie.

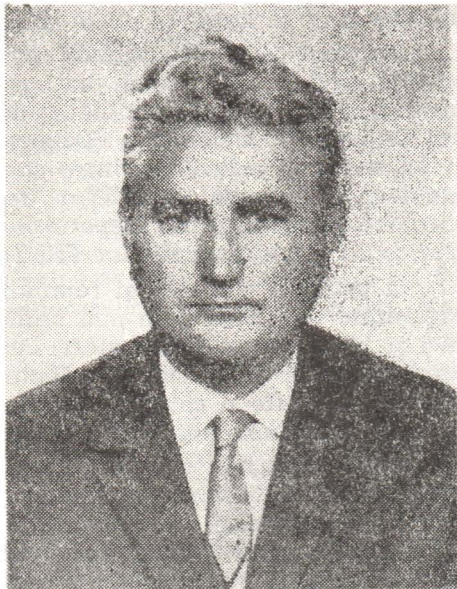
Născut la 2 martie 1922, în Deva, dintr-o familie de condiție modestă, face în orașul natal școala primară și apoi, datorită deosebitelor aptitudini pe care le dovedește, urmează Liceul „Decebal“ în aceeași localitate.

În 1942 se înscrie ca student la Universitatea din Cluj, aflată pe atunci în refugiu la Sibiu, urmînd cursurile Facultății de Litere și Filozofie, secția de Istorie. În 1944 este nevoit să întrerupă cursurile fiind încorporat ca militar și apoi, participînd cu Batalionul 7 Vînători la luptele pentru eliberarea Transilvaniei, este decorat pentru fapte de arme cu „Bărbăție și Credință cu spade și panglică cl. a III-a“.

În 1947 ia licența în Istorie veche, Arheologie și Istoria României cu certificatul *Magna cum Laude* la Universitatea din Cluj, unde este numit începînd cu 15 septembrie 1948 asistent la disciplina de istorie universală veche, în cadrul Facultății de Istorie.

Participă în vara anului 1948 pe Șantierul Național Bumbesti-Livezeni ca brigadier.

Alături de activitatea didactică în cadrul căreia conduce seminarii de Istorie universală veche și de Istorie veche a României, ține cursuri



speciale și seminarii speciale de Istorie universală veche, cursuri de Limba latină, și de Epigrafie latină cu studenții Facultății de Istorie, precum și cursuri și seminarii generale de Istoria României cu studenții de la Filologie și Pedagogie, depune o laborioasă activitate de cercetare arheologică, conducând sectoare de săpături la cetățile dacice de la Costești, Blidari, Făeragul, Piatra Roșie, Grădiștea Muncelului, la așezarea dacică de la Poiana-Tecuci, la castrul roman de la Mehadia și cel de la Orăștioara de Sus, din așezările neolitice de la Rastu și de la Hăbășești. În 1954 este Laureat al Premiului de Stat cl. a II-a, pentru monografia arheologică Hăbășești.

Din 1957, după ce obține prin concurs postul de conferențiar la Catedra de Istorie universală a Universității „Alexandru Ioan Cuza“, se stabilește la Iași, unde ține cursuri de *Istorie universală veche* cu studenții din anul I și anul IV, cursuri de *Epigrafie și paleografie latină* cu studenții din anul II, un curs de *Introducere în Arheologie*.

Și la Iași participă din plin la cercetarea arheologică, îndrumând în această direcție practica în producție a studenților la Muzeul de Istorie a Moldovei. Conduce cercetările arheologice de la cetatea dacică de la Bitca Doamnei—Piatra Neamț, de la castellum-ul roman și castrul roman precum și de la așezarea civilă și necropola romană de la Barboși—Galați.

Începând din 1951, publică mai multe studii și articole din domeniul Istoriei vechi a României, în special privind epoca dacică și romană, precum și de epigrafie latină și de arheologie în reviste de specialitate din țară și din străinătate (Belgia, R.D.G., R.F.G.), ajungând până acum la 94 studii și articole, printre care o monografie a cetăților dacice din Moldova și un curs de prelegeri de Istorie universală veche. Participă de asemenea, la alcătuirea *Repertoriului Arheologic al României*, rămas în manuscris și la redactarea lucrării *Tabula Imperii Romani*.

La parte la congrese și reuniuni internaționale de istorie și epigrafie organizate în R.S.R. și în mai multe țări din Europa, prezentând comunicări și luînd parte la dezbateri. Peste tot a lăsat impresia unui erudit, a unui specialist de la care se așteptau lucruri deosebite. Nu-i plăceau drumurile bătătorite și căuta să defrișeze, să croiască noi făgașe, postîndu-se pe cele mai dificile poziții în căutarea noului.

Specializarea în probleme privind perioada daco-romană face să i se încredințeze elaborarea capitolului *Provincia Dacia* pentru cea de a doua ediție a *Tratatului de Istoria României*, vol. I. Teza sa de doctorat *Marele monument funerar de la Adamclisi* constituie o contribuție științifică deosebită, un model în tratarea exhaustivă a unei probleme.

Lucrările sale, tipărite în periodice de specialitate din țară și din străinătate, arată o cunoaștere profundă a fenomenului istoric, capacitatea de a încadra istoria națională în istoria universală, subliniind aportul adus de civilizația dacică la patrimoniul cultural național.

Colaborează din plin cu muzeele de istorie din țară, în special cu cele din Dobrogea și din Moldova. Nici boala nu l-a împiedicat să continue această colaborare. În ultimii ani a participat la săpăturile între-

prinse la Manoleasa — Botoșani pentru studierea unor fortificații din epoca migrațiilor, aceasta, imediat după ieșirea din spital.

Nu-și precupește sănătatea pentru a participa și la ultima sesiune științifică organizată de Muzeul de istorie națională și arheologie din Constanța. Trebuia să comunice ultimele sale rezultate lumii științifice. Oboseala drumului lung și condițiile specifice de mediu geografic, fac să se stingă din viață în primele ore ale zilei de 23 octombrie, înainte de a i se mai putea acorda ajutor.

Pe masa sa de lucru au rămas neterminate însemnate lucrări pe care le pregătea. Ascultătorii n-au mai auzit la radio cea de a șaptea conferință din ciclul închinat aniversării a 2050 de ani de la crearea statului dacic, studenții n-au mai putut să-i asculte prelegerile savante, cunoștințelor săi nu-i vor mai întâlni zîmbetul și deosebita sa amabilitate. O pierdere grea, ireparabilă s-a produs prin moartea sa, științei istorice, învățămîntului românesc și familiei sale. Va rămîne vie însă pentru totdeauna amintirea sa și în mintea tuturor celor care l-au cunoscut, rămîne trainică însemnata contribuție pe care și-a adus-o în domeniul arheologiei și epigrafiei, a istoriei vechi românești.

P. ȘADURSCHI

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE

1. *Vămile Daciei*, în SCIV, II, 2, 1951, p. 165-181.
2. *Șantierul arheologic Grădiștea Muncelului*, în SCIV, IV, 1-2, 1953, p. 153-193, în colaborare cu C. Daicoviciu.
3. *Șantierul arheologic Grădiștea Muncelului*, în SCIV, V, 1954, p. 123-159, în colaborare cu C. Daicoviciu.
4. *Numele antic al așezării de la Răcari*, în SCIV, V, 1954, p. 607-610.
5. *Hăbășești. Monografie arheologică*, București, 1954, 606 p. în colaborare cu Vl. Dumitrescu, H. Dumitrescu, M. Petrescu-Dîmbovița. Premiul de Stat, cls. II-a, 1955.
6. *Șantierul arheologic Grădiștea Muncelului — Blidarul*, în SCIV, VI, 1955, p. 195-238, în colaborare cu C. Daicoviciu.
7. *Inscripții și monumente din Germisara*, în Sargenția, III, 1956, p. 57-99.
8. *Ramura nordică a dacilor. Costobocii*, în Buletinul Universității „Babeș-Bolyai“, Cluj, 1-2, 1956, p. 1-8.
9. *Studii epigrafice I*, în MCA, II, 1956, p. 627-642.
10. *O gemă gnostică în Muzeul Arheologic din Cluj*, în Activitatea Muzeelor, II, 1956, p. 153-158.
11. *Șantierul arheologic Grădiștea Muncelului — Blidarul*, în MCA, III, 1957, p. 255-277, în colaborare cu C. Daicoviciu.
12. *Epigraphische Studien*, în BCO, 1958, p. 7-8.
13. *Două inscripții mezerziene*, în AUI, IV, 1958, p. 31-49.
14. *Singidunum și Singidava*, în SCIV, IX, 1958, p. 413-419.
15. *Șantierul arheologic Grădiștea Muncelului*, în MCA, V, 1959, p. 379-401, în colaborare cu C. Daicoviciu.

16. *Șantierul arheologic Grădiștea Muncelului — Costești*, în MCA, VI, 1959, p. 333-358, în colaborare cu C. Daicoviciu.
17. *MEN ANEIKETOS in a bi-lingual Inscription from Dacia*, în Dacia, N.S., IV, 1960, p. 259-265.
18. *Curia Dacică într-o inscripție din Leptis Magna*, în Omagiu lui Constantin Daicoviciu, București, 1960, p. 259-265.
19. *Lupta populației de la Gurile Dunării împotriva autorității romane*, în AUI, VII, 1961, p. 1-10.
20. *Inscripțiile de pe lucernele din Dacia*, în A. M., 1961, p. 149-209.
21. *Metereaque turba* (Ovide, Tristia, II, 191), în SC, III, 1961, p. 313-315.
22. *Două inscripții inedite din Dacia*, în SCIV, XIII, 1962, p. 125-131.
23. *Săpăturile și sondajele arheologice de la Șendrieni-Barboși*, în MCA, VIII, 1962, p. 505-511.
24. *Miliariu roman din nordul Dobrogei*, în AUI, IX, 1963, p. 169-171.
25. *Monumente epigrafice inedite din lapidariul Muzeului Regional de arheologie Dobrogea*, SC, V, 1963, p. 299-313.
26. *Milites-decuriones coloniae. Contribuție la istoria decurionatului în Dacia*, în SCS, XIV, 2, 1963, p. 259-266.
27. *Populația palmyreniană din Tibiscum*, în AM, II-III, 1964, p. 299-309.
28. *Noi monumente epigrafice din Scythia Minor*, în colaborare cu A. Aricescu, V. Barbu, Gh. Poenaru Bordea, A. Rădulescu, Constanța, 1964, 188 p.
29. *Situația Daciei după anul 271*, în AUI, X, 1964, p. 55-67.
30. *Cetatea dacică de la Piatra Neamț — Bitca Doamnei*, în Omagiu, P. Constantinescu-Iași, București, 1965, p. 81-86.
31. *Cetățile dacice din Moldova și cucerirea romană la nordul Dunării de Jos*, în Apulum, V, 1965, p. 137-149.
32. *Legio i Minervia în estul Daciei*, în AUI, XI, 1965, p. 1-8.
33. *Culte autohtone în Dacia romană*, în AIIAI, II, 1965, p. 237-254.
34. *O inscripție de la Hadrian în castellum roman de la Barboși*, în AUI, XII, 1966, p. 151-152.
35. *Studii epigrafice II*, în AM, IV, 1966, p. 176-188.
36. *Unitățile militare din castellum român de la Barboși*, în Danubius, I, 1967, p. 107-113.
37. *Milites-decuriones coloniae. Ein Beitrag zur Geschichte des ordo decurionum in Dakien*, în BCO, 5, 1967, p. 276-277.
38. *Römische Milliarium aus der nördlichen Dobrudscha*, în BCO, 12, 1967, p. 144.
39. *Die palmyrenische Bevölkerung von Tibiscum im Lichte der epigraphischen Denkmäler*, în BCO, 12, 1967, p. 147-148.
40. *Aliobrix*, în Latomus, Revue d'Etudes Latines (Bruxelles), XXVI, 1967, p. 987-999.
41. *O stare de alarmă pe limesul de vest al Daciei*, în AUI, XIV, 1968, p. 93-102.
42. *Misiunea lui Tiberius Claudius Pompeianus la Gurile Dunării*, în Apulum, VII, 1, 1968, p. 381-390.
43. *Unitățile militare din castrul roman de la Tibiscum*, în AMN, V, 1968, p. 471-477.
44. *Cohors VI nova Cumidavensium*, în AUI, XV, 1969, p. 21-31.
45. *La mission de Tiberius Claudius Pompeianus aux Bouches du Danube*, în Hommage à Marcel Renard, II, Bruxelles, 1969, p. 290-301.

46. *Tabula Imperii Romani, Romula Durostorum-Tomis*, L, 35, Bucarest, 1969, 79 p. în colaborare.
47. *Les inscriptions votives du monument triomphal d'Adamclisi*, în *Latomus*. Revue d'Etudes latines (Bruxelles) XXVIII, 1969, p. 120-125.
48. *Cetăți dacice în Moldova*, Edit. Meridiane, București, 1969, 40 p.
49. *Inscripții de la Tropaeum Traiani*, în AM, VI, 1969, p. 111-121.
50. *Ius italicum în Dacia*, în AIIAI, VI, 1969, p. 127-139.
51. *Ulpianum. Ptolemeu*. Geogr., III, 8, 4, în AUI, XV, 1969, p. 171-176.
52. *Cetățile dacice din Moldova și cel de al doilea război dacic*, în *Memoria Antiquitatis*, I, 1969, p. 93-104.
53. *Inscripțiile din castrul roman de la Orăștioara de Sus*, în AMN, VI, 1969, p. 493-501.
54. *Castellum și castrul roman de la Barboși*, în Sesiunea de Comunicări a Muzeelor de Istorie 1964, I, în colaborare cu I. T. Dragomir, București, 1970, p. 418-424.
55. *Numele și originea costobocilor*, în CI, I, 1970, p. 109-117.
56. *Civitas Sancti Cyrilli. Procopius, De Aedificiis*, IV, 7, 16, în *Mitropolia Moldovei și Sucevei*, XLVI, 1970, p. 549-555.
57. *Caspios Aegysos, Ovidiu, Pontica*, I, 8, 13, în *Danubius*, IV, 1970, p. 111-121.
58. *Despre mormintul lui Ovidiu la Tomis*, în *Pontica*, III, 1970, p. 333-337.
59. *Sur la residence du roi dace Burebista*, în AUI, XVI, 1970, p. 55-66.
60. *Expediție II Dacica într-o inscripție din Venusia*, în AUI, XVII, 1971, p. 93-96.
61. *Condita Colonia Dacica*, în *Apulum*, IX, 1971, p. 305-321.
62. *Les Citadelles Daces de Moldavie*, în *Actes du VII-e Congrès International des Sciences Préhistoriques et Protohistoriques Prague*, 21-27 Août 1966, Praga, 1971, p. 912-913.
63. *Studii Epigrafice III*, în AM, VII, 1972, p. 259-266.
64. *Ein numerus Germanicianorum exploratorum im oberen Dakien*, în *Germania* (Frankfurt a.M.) 50, 1972, p. 241-247.
65. *A propos de deux inscriptions des Analecta de Zamosius*, în AUI, XVIII, 1972, p. 53-59.
66. *Une scène agricole de la Colonne Trajane*, în AUI, XVIII, 1972, p. 147-152.
67. *Situația Moldovei în timpul stăpînirii romane*, în *Studii și articole de Istorie*, XIX, 1972, p. 79-87.
68. *Un nouveau document épigraphique sur numerus Palmyrehorum Tibiscensium*, în AUI, XVIII, 1972, p. 153-155.
69. *Hercules Ripensis*, în AUI, XIX, 1973, p. 69-73.
70. *Les peuples de l'Est de Carpathes et leur relations avec les provinces latines orientales*, în *Actes du VIII-e Congrès Internationales des Sciences Préhistoriques*, Beograd 9-15 septembre 1971, III, Belgrad, 1973, p. 243-246.
71. *Hercules Ripensis*, în *Akten, des VI Internationalen Kongress für Griechische und Lateinische Epigraphik*, München, 1972, München, 1973, p. 485-486.
72. *Sur Jupiter Heliopolitanus en Dacie*, în AUI, XIX, 1973, p. 253-260.
73. *Toponimia antică a Moldovei*, în *Studii și cercetări științifice Istorie-Filologie a Institutului pedagogic Bacău*, 1974, p. 37-42.
74. *Les antiquités de la Moldavie dans l'oeuvre du Prince Demetre Cantemir*, în *Dacoromania. Jahrbuch für östliche Latinität*, II, 1974, p. 127-139.

75. *Inscripția latină (romană) din ruinele cetății medievale de la Suceava*, în AUI, XX, 1974, p. 73-84.
76. *Un altar epigrafic din fosta colecție a lui Vasile Ursăcescu din Curteni*, jud. Vaslui, în CI, IV, 1974, p. 93-100.
77. I. I. Russu, *Dacia și Panonnia inferior în lumina diplomei militare din anul 123*, București, Edit. Academiei, 1973, 123 p. + 21 fig., recenzie în AIIAI, XI, 1974, p. 301-305.
78. László Barbočí, András Mócsy, *Die römischen Inschriften Ungarns* (RIU, I), I. Lieferung Savaria Scarbantia und die Limës-Strecke Ad Flexum-Arrabona, 230 p, 133 fig., foto, 261 des Budapesta Akadémiai-Kiadó, 1972, recenzie în AM, VIII, 1975, p. 317-319.
79. *Les titres impériaux Dacicus maximus et Carpicus maximus*, în Acte de la XII^e Conférence Internationale d'Etudes Classiques Eirene Cluj-Napoca. 9-17 octobre 1972, București-Amsterdam, 1975, p. 643-649.
80. Longinus — Dio Cassius. LXVIII, 12, 1-5, în AIIAI, XIII, 1976, p. 53-69.
81. *Prelegeri de istorie universală veche*, uz intern, în colaborare cu N. Lascu, E. Condurachi, București, f.a. 492 p.
82. Contribuții la *Dicționarul de istorie veche a României*, sub conducerea Prof. univ. dr. doc. D. M. Pippidi, Edit. științifică și enciclopedică, Buc., 1976.
83. *Sur l'inscription de Ti. Claudius Maximus de Grammeni (Macedonie)*, în EPIGRAPHICA, Travaux dédiés au VII^e Congrès international d'Epigraphie grecques et latine, Editura Acad. R.S.R., 1977, p. 79-99. (Constanza, 9-15 septembre 1977).
84. *Marele monument funerar roman de la Adamclisi — studiu epigrafic — Teză de doctorat susținută la Universitatea din București*, 28 martie 1978, conducător științific : Acad. Em. Condurachi.
85. *1870 de ani de la cucerirea Daciei de către romani*, în „Noi Tracii“, 1877.

SUB TIPAR

1. *Theptunis papyrus II 687*, în Cercetări istorice — Iași.
2. *Dakoi (gr.) în Istoria romană a lui Dio Cassius*, în AIIAI, XV, 1978.
3. *Inscripția împăratului Traian de la Barboși* în A.M., IX, 1979.
4. *Inscripțiile grecești și latine privind istoria provinciilor panonice și a provinciei Dacia*, în AM, IX, 1979.
5. *Études épigraphiques IV*, în AM, X, 1980.
6. *Grecii și romanii despre „statul dacic“ sub regii Burebista și Decebal* — în Anuarul Muzeului din Botoșani, 1979.
7. *Contribuții la Tratatul de Istoria României*, vol. I, capitolul „Provincia romană Dacia“.
8. *Dacorum fratrum în Inscripția lui Tib. Plautius Silvanus Aelianus* (CIL, XIV, 4126 = ILS, 986 = Inscr. Italiae, IV, 12, 125), ultima comunicare de la „Pontica 78“ ; urmează să fie publicată în „Pontica 1979“.
9. *Statul dacic de la Burebista la Decebal*, Revista „Mitropolia Moldovei și Sucevei nr. 9-12, 1978.
10. *Valurile antice din nordul Moldovei*, în colaborare cu P. Șadurschi și C. Dumitraș, în Memoria Antiquitatis, 1979.

ABREVIERI

- IAI* = Anuarul Institutului de Istorie și Arheologie „A. D. Xenopol“ Iași.
AM = Arheologia Moldovei Iași
AMN = Acta Musei Napocensis Cluj-Napoca
AUI = Analele științifice ale Universității „Al. I. Cuza“, Iași, seria nouă, secțiunea III-a, Istorie, Iași
BCO = Bibliotheca Classica Orientalis, Berlin
CI = Cercetări istorice, seria nouă, Iași
MCA = Materiale și Cercetări Arheologice, București
SC = Studii clasice, București
SCIV = Studii și Cercetări de Istorie Veche, București
SCSI = Studii și cercetări științifice ale Filialei Academiei Iași